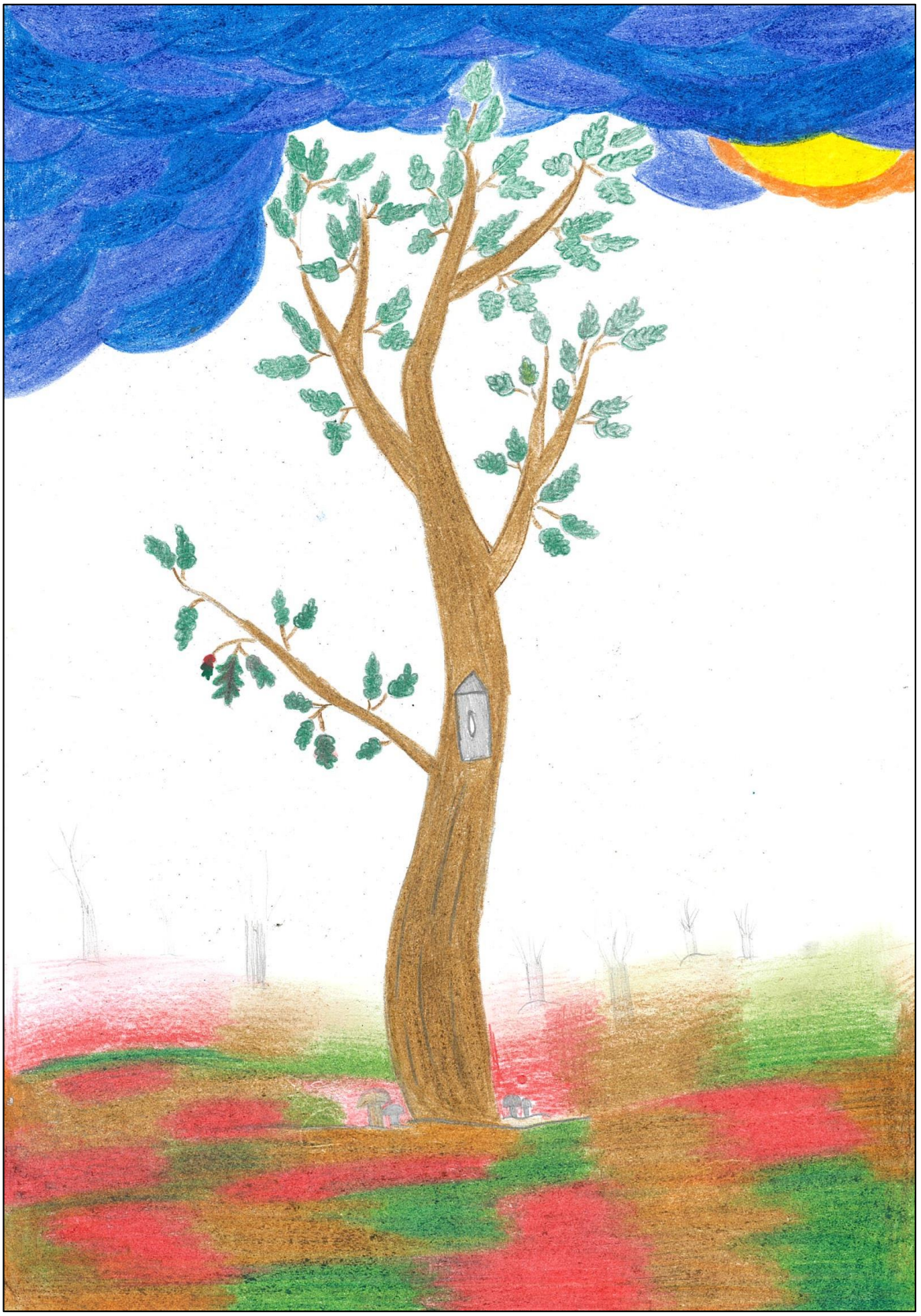
ÉLET-FA pályázat

Osztályunk - a szolnoki Szegő Gábor Általános Iskola 7.a osztálya - lelkes természetjáró. Városban élő „amatőr természetbúvárként” igyekszünk megfigyelni minden környezetünkben előforduló érdekes élőlényt, különösen tetszenek nekünk a szép fák. A tavalyi tanévben a NEFAG Zrt. „Alföldi erdők élete” c. versenyén csapatunk 3. helyezést ért el. Akkor fogadtunk örökbe azt a kocsányos tölgyet, amelynek a lakóközösségét kellett felfedeznünk. Pályázati munkánkban észrevételeinket szeretnénk most megosztani.

A mi kis fánk tehát egy kocsányos tölgy- Quercus robur- többed-magával lassan 50 éve tisztogatja Szolnok város levegőjét, köti a szálló port, szűri a közeli lakótelep zaját. Számos élőlénynek ad otthont egy egész kis életközösség részeként.

Ez a faj Európa nagy részének uralkodó tölgyfaja. Az egyéves tölgy csemeték föld feletti része mindössze 10-20 cm magas, főgyökerük hosszúsága azonban meghaladhatja az egy métert, évente tehát legalább ennyit haladnak lefelé. Kedvező időjárási viszonyok mellett a kocsányos tölgy már 6 éves korában meghozza első terméseit, bő termést azonban csak bizonyos években hoz. Fás szárú növényként elérheti a 45 métert is. Hosszúkás, visszás tojásdad levelei szárnyasan karéjosak, szélük hullámos is lehet. Porzós barka és termős virága egy növényen fejlődnek, termése makktermés.

Az osztályunk fája alatt éppen a talajt nézegettük, hogy milyen leveleket láthatunk a fa alatt, mikor egy különös, 4-5 cm nagyságú kis élőlényt pillantottunk meg. Ez a kis hernyó a barna medvelepke hernyója. Megtudhattuk, hogy leginkább a nedves helyeket kedveli, amit az aktuális időjárás biztosított is neki. Kedvenc tápláléka az útifű, a kutyatej, a cicafark és a pitypang. Lepke május elejétől június végéig válhat belőle. Szőrzete fokozatosan sötétül. Mikor a földről felvettük láthattuk, hogy hasa vöröses. A háton pár hosszabb szőr is nőtt. Feje csupasz volt.

A fánkon egy fa odúban találtunk egy széncinege fészket. Hazánkban a leggyakrabban előforduló madárfaj. Fészkét kisebb ágagból, sárból valamint állatok szőrzetéből szedte össze, pl. vaddisznó kültakaróból. Parkokban, kertekben akár lámpatesteken is képes fészkelni ezért is ilyen elterjett itthon. Fiókáit többnyire hernyóval, pókokkal valamint csigahéjjal eteti, mert ez a lefontosabb kalciumforrás. Télen magvakkal táplálkozik így a kerti madáretetőnk vendége is lehet. Fészkéért akár szembe száll más énekes madarakkal is. 6-13 tojást rak évente.Színpompás testéről könnyű felismerni.

A fánkhoz tett sétánk során érdekes „gyöngysor” került elénk. Ahogy felvettük a falevelet, már mindenki tudta, hogy látta valahol ezeket az érdekes golyócskákat. Volt, aki erdei kirándulása során látta, volt, aki emlékezett rá, hogy a cserkészek nyakkendőjét középen egy ilyen gubacs fogja át. No de mi is a gubacs, kérdeztük kísérőnket, Eszter nénit. Nagyon érdekes volt, amit megtudtunk róla, hiszen idáig azt hittük, hogy ez egy termés, de tévedtünk. Ez a növény szöveteiben létrejövő sejtburjánzás, melyet vírus, baktérium, gomba fonalféreg, rovar vagy atka vált ki. A leggyakoribbak a rovarok közül a gubacsdarazsak és a gubacslegyek.

A gubacsdarazsak lárvái a változatos méretű és formájú (gömbölyű, tüskés) gubacsokban fejlődnek ki.

A talált gubacsok közül egyet félbevágva egy kifejlődés előtt álló hernyószerű létformát találtunk. Egyikünk megkóstolta és elmondása szerint a dióhoz hasonlított az íze. A következőnél, már olyan szerencsénk volt, hogy egy kifejlett gubacsdarazsat is megtekinthettünk közelről. Jól látható volt, hogy a gubacs „bölcsőként" szolgált a gubacsdarázs lárvának és védelmet nyújtott kifejlődéséhez.

Mi ugyan az őszi leveleken találtunk rá a gubacsokra, de akár gyökereken, száron, rügyön, hajtás végén, virágzaton is kifejlődhet.

A gubacsdarázs kifejlődése után a lehullott gubacs az erdő más életközösségeinek ismét otthont nyújthat, mint például a hangyáknak.

A gubacsdarazsak egy része veszélyes kártevője egyes faegyedeknek, mert fertőzése révén csökkenhet a termés mennyisége, illetve előfordulhat pusztulásuk is.

Régen azonban a magyar erdőgazdaságban fontos erdei melléktermékeknek számítottak a gubacsok magas csersav tartalmuk miatt, amit az orvostudomány is hasznosított.

Az osztály fája mellett találtunk galambgombát is, ami az osztatlan bazídiumú gombák osztályába tartozik.

Ebből a megrágott falevélből arra következtettünk, hogy púpos szövőlepke is járt a fánkon.

A fát elszórtan kistermetű, levélkére és száracskára tagolódó telepes, zöld, spórás növény, azaz moha borította.

… és ez csak ***egy kis fa***, igaz, a mi fánk. Olyan, mint Noé bárkája! Hány fajnak ad otthont! Hány élőlényt táplál, tart el! Vajon látják-e a fától az erdőt azok, akik még ma is oktalanul irtják az erdőt.